„ЗАСТАВА“ изилази трипут у недељи: **средом, петком и недељом.**

ЦЕНА ЈЕ ОВА

за Аустро-Угарску:

на целу годину . . . . . 12 фор.
на пола године . . . . . 6 „
на четврт године . . . . . 3 „
на један месец дана . . . . . 1 „

за Србију:

(у сребру)

на годину 120 гроша, на пола године 60 гроша, а на четврт године 30 гроша чар.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по количини врста листа места које заузимају из оваких ситних петит слова, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 новчића, а за жиг сваки пут башка по 30 новч.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „Заставе“ у Нови Сад, у кући под бројем 11 и 12 у дунавској улици.

Рукописи не враћају се натраг.

БРОЈ 42. **У НОВОМЕ САДУ, У ПЕТАК 7. АПРИЛА 1872.** **ГОДИНА VII.**

ПРОГЛАС ОСРЕДЊЕГ ОДБОРА НІАРОДНЕ СТРАНКЕ У ЖУПАНИЈИ СРЕМСКОЈ.

БРАЋО БИРАЧИ!

Шиљемо вам братски поздрав из Вуковара стародревне столице нашше славне жупаније и желимо вам свима добро здравље и добру срећу.

Бог нек вам буде у помоћи у свима вашим пословима.

А сад ћемо да вам кажемо, зашто се на вас обраћамо!

Ми бирасмо пре године дана заступнике на сабор троједне краљевине у Загреб, да каже у нашем премилостивом краљу, да смо ми његови свагда верни синови, али да му кажу и све наше жеље, наше нужде и невоље.

Ми смо дошли на биралиште сложно као браћа једне мисли, као синови једне мајке: противна је странка положила пред нама оружје; ми смо одржали сјајну победу.

Од ушћа Дунава и Саве па чак до јадранског мора орила се по цеелој троједној краљевини весела крика: Живили славни синови дичнога Срема! Част и поштење китњастом Срему! Браћа сремци осветлаше образ и себи и нама свима!

И по другим крајевима одржаше наша браћа славне победе на избборном заточишту. Наша странка била је господар у сабору, господар у земљи. Гракнуше у народу срдца од велике радости; над нашом земљом сину јарко сунце лепше будућности!

Наша браћа одоше у Беч и састадоше се са саветницима круне. Договор је уродио лепим плодом. Саветници круне увидише и рекоше, да се с нашим заступницима дају наредити ствари, како да буду и светла круна, и наш мили народ, и посестрима Угарска задовољна.

Зрак боље среће сину кроз нашу милу домовину.

Али наши противници учинише, да се сабор разпусти.

Сад се на нове изборе позивамо. Одржимо ли и сада победу, ондаа ће нам приступити и успех.

Браћа наша била су у Пешти, и уговорили су са саветницима круне да будемо пријатељи. Одржимо ли сад победу, онда ће нам се дати домовина у наше руке, и ми ћемо јој моћи учинити свако добро, које од нашега сабора зависи.

Ето браћо! Сад видите да је вредно, да све силе напнемо, да прии изборима победимо!

Сад је наша судбина у нашим рукама.

Зато ваља сваки с бодрим срцем да похити на биралиште.

Али и образ и јуначко поштење иште, да дође сваки на биралиштте, и да стоји чврсто под заставом лањском.

На нас гледе браћа и са севера и са југа и са истока и са запада:: труд наш, слогу нашу, победу нашу пратиће и сад цела домовина са: Живили јуначки свестни и дични Сремци!

Ко недође сад на биралиште, тај издаје себе и свој поштен образ!!

Ко изневери сада, тај се меће блатом на чисто сјајно име нашега дичнога Срема!

Браћо! Краљ вас зове на биралиште! Домовина вас зове на биралиште! Ваша корист зове вас под народну заставу.

Небојте се никога, кад чините на што вас круна, на што вас закон позива. Нико вам несме ни ружне речи зато рећи, јер вас брани право а њега би осудио закон!

Браћо! Ви знате своје пријатеље: пођите за њима. Они ће вас водити к поштењу народа, они ће вас водити користи земље.

Они знаду ваше нужде, и ваше невоље; они знаду где вас и што вас боли: сабор овај ваља да вам помаже; а помоћи вам могу само ваши пријатељи!

Казали смо вам прошле године, на што идемо, што ли смерамо. Није нуждно да све понављамо.

Гледаћемо, да нам се уставна слобода лепше развије.

Тражићемо, да нам буду обштине боље организоване.

Искаћемо да се одношаји између бивших властелина и поданика наа бољак народа разправе, као што се то и у посестрими Угарској намерава и покушава.

Стараћемо се, да се народу олакшице набаве, где год се само иоме узможе.

Трудићемо се да добијемо користне жељезнице и канале, да наш народ зној и труд свој може бољом ценом продати.

Настојат ћемо, да нам се друмови уреде, да негине и коњ и кочијаш.

А нарочито ћемо за тим бити, да нам политична управа буде својаа, суд независан!

У то име позивамо вас на посао, на биралиште, на победу.

Нарочито вас опомињемо, да пазите, да сваки буде у изборнике уписан, који има на то право, и да сваки потражи своје право, ако му се ма којим начином украти.

Ви ћете знати, ком ћете своје поверење поклонити. Ми вам препоручујемо, да бирате оне исте, које сте и лане изабрали. Они су ваше поверење оправдали: сад сте ви дужни њино понашање да оправдате.

Неслушајте, што Вам ко сад говори, него разбирајте како је и лане говорио.

БИРАЧИ НАРОДНЕ СТРАНКЕ!

Будите на опрезу, будите усталац, будите сложни, будите браћа.

Ако станете у једну чету, ако пођете под једном заставом, ако дођете сви у јато: победа је ваша, и народ и домовина ће вас благосиљати!

Негледајте ко се како крсти; ми смо сви синови једне мајке, будитте дакле браћа.

Пођите на биралиште са узклицима: **Живио светли краљ! Живила домовина! Живио народ! Живила слобода! Живила правда! Живило братство!**

А кад победите, а ви узкликните: **Живила народна странка!**

ОДБОР.

У НОВОМ САДУ 6. априла.

Најновији глас из преко Саве, што га наш данашњи лист по „П. Лојду“ саопштава, глас, да је један Турчин убио српског официра на српској земљи мораће јамачно свако српско срце, можда само осим родбине покојникове, — обрадовати. Јер тај злочин, невелимо може, већ мора бити позив на освету свију досадањи зулума азијатски, свеколике патње нашега народа, мора бити поводом осветничког боја, ако нећемо, да нас и последње турско пуле прескаче, ако нећемо да дочекамо данас ил' сутра, да се ма какав дели дервиш дигне у Београд, те умлати овог ил' оног ђаурског првака, — ако нећемо да се за навек одречемо имена и живота народног.

Доста зло, доста жалосно, што се морало на то чекати. Та зар нам не гину браћа, зар не гине наша крв од исти руку свуд око нас вековима? Зар се нису исте руке јутрос дигле у Босни, да утамане и сваку наду, и сваку помисао на име српско, на живот и будућност народа, да утамане оно мало школе?! Зар то не беше доста? — Према томе беше Талијанима стара Аустрија заштитница, те не само да није гонила талијанскога живља на својој земљи, већ га је неговала, мазила га је, помажући талијанчити Словене. Па ипак Талијани устадоше против те Аустрије, мала Сардинија против огромне Аустрије, само зато што је туђа, што је срамота сваком народу, да је под туђом владом. — А ми? — Ако и ово отрпимо, онда смо налик на какву чету, што у сред боја стоји скрштени руку, а око ње пада остала војска под ударима крвниковим. Зар није боље, зар није прилично образу и поносу српском, кренути то мало државног живота у одсуднии, ма и најопаснији бој, него, обзирући се непрестано за поузданом бусијом, пустити проотивника, да нам наслони вр свога мача на гсоле груди, а у нас још ни руке на балчаку.

И још једаред велимо: доста зло, доста жалосно, што се морало на то чекати. Не беше доста Мали Зворник? ево вам велики зулум! Не беше доста жеељезница? Желисте, да турска жељезница иде кроз Србију? Ево вам Турци послаше своје жељезо у српске груди! — Зар није доста?

„Пестер Лојд“-ов телеграм веели, да је ствар учинила „приличан (ziemlich))“ утисак. — Приличан? — Заваљиђу ти, чивутине, ако ме научиш ту реч разуметии. — Зар само „приличан“? — Ал' неће битти, толико већ не може ни „П. Лојд“ лагатти. „Приличан“ је ваљда зато, што приличи важности и замашају ствари; те ако је тако приличан, онда се не бој, драги мој Лојде, јер онда се можеш уверити, даа ће бити „приличне“ и — последице.

У ОЧИ РАЗЛАЗА УГАРСКОГ САБОРА.

III.

У главним, ако и не потпуним м потезима обележили смо у прошлим чланцицима одношај нашег народа у овим земљаама према садањем сабору угарском у погледеду на користи које смо као народ од њеега имали добити, но које смо видили каквеве природе беху. Примећујемо, да смо већ у у почетку делања овога сабора, одмах иза ададресе коју је већина донела као одговор на п престолну беседу, изјавили да од овога саборра као народ ништа неможемо исчекивати, и, и у главним захтевима нашим нисмо се од њега ни надали бољем колачу. Али истину исповедамо, да ипак нисмо тада замишљати могли, да ће овај сабор и у партикуларним и самим локалним стварма, ако су ове српског значаја неког, тако далеко забасати у непријатељству према нама. Тада смо још држали, да ће сабор бар поштовати законе које сам донесе, и владу и умети и хтети стерати у границе тих закона, и мислили смо, да ће бар определења IX. зак. чл. од год. 1868., који нас није задовољио, у потпуној неповредљивости очувати. Сабор би у том случају радио према нама у толико поштено, у колико би према програму деакове странке стојао према нама као јачи према слабијем, т. ј. као такав који од силе прави за себе подлогу права, и на основу томе вели: оволико дајем, даље не! То би се релативно могао назвати поштен противник.

Но овај сабор није ни то урадио, као што смо видили у прошлом чланку, где је у неколико указано на поједине ситнице односно самог сабора — да богме за нас нису ни то ситнице — и из којих се види, како за наша права нису довољно јаки зидови закона земаљски, кад се и преко ових на она јуриша. Непријатељски дух према нашем народу надмашио је у већини овога сабора свест о праву и поштовању закона, и у томе смо се у почетку ове саборске периоде у неколико преварили; нисмо мислили, да је сабор толико дубоко огрезао у тој мани.

Али кад би било до утехе, и кад би се ова тражила у невољи другога, онда би могли рећи, да бар тога имамо. Осталим немађарским народностима у Угарској, није такође другчије сунце синуло из овог сабора. Истог удеса били су и Романи и Словаци, ако и не у сасвим истим облицима. У главном сасвим подједнако су прошле све немађарске народности од овог сабора, јер су у „питању народности“ све подједнако незадовољне остале. Иначе, над Ердељем је остало изнимно стање и кр. комесари непрестано и данас стоје. Романске гимназије прошле су исто као и наша у искању потпоре; позориште им тако исто. — Случајеви у Њитри и Неограду, слични у главном судбини Новог Сада под Астом и Ленардом, војена екзекуција матице у Сен-Мартону обележја су опет, како је сабор према Словацима справедљив био. И кад би хтели све ређати, видили би да у држању овога сабора и владе према немађарским народима постоји систем, и да не треба ни у једном акту владе или сабора, који би се дотицао народности ма које, тражити случајности и то можда још са оправдајућим изговорима, услед и ради хрђави информација и извештаја, услед не познавања правог стања ствари у сваком случају, о коме се радило. На против, баш та околност, што је у сваком случају, где год је долазило тако питање, решење поред очевидног права и закона следовало на штету и повреду народности, баш та околност и јесте најјаснија сведочба, да је сабор систематски таки положај према немађарским народностима заузео, и с планом радио.

Ми смо у току ове три године, по невољи млого пута имали прилике да тај систем разложимо и свестрано осветламо, и у тим приликама показали смо и смер и мету његову, и сад није више потребно и о томе говорити. На што би и биле речи онде, где

сви врло добро осећамо терет дела. Ако нас и то није кадро уверити нашто је наперено било овако држање владе и сабора овога према немађарским народима у Угарској, онда су и таке речи узалудне!

Показав довде, да је овај сабор у нама само тужне трагове свога непријатељског духа оставио, који ће будити непрестано још тужније успомене, на овај трогодишњи период уставности у Угарској, прећићемо на то, да видимо: шта је овај сабор учинио д р ж а в љ а н и м а, г р а ђ а н и м а у Угарској као такима, без обзира на народносни значај њихов. Другим речма, је ли тај сабор учинио што унапређењу државе, што ће рећи: јели донео какве користи држављанима, становништву државе?

Корист становништва једне државе у опште је она иста, која је и целог човечанства, у крајњој мети, развијање, унапређење и усавршење појединаца и целине у хармоничном облику. То је у примени на државу исто, што и оснажење државе. Држава је дакле дужна водити бригу о томе, да њени становници свестрано напредују и она мора све услове тог свестраног унапређења постављати, јер је за то и постала. У уставним земљама већина представничког тела државног, сабора представља вољу државе, и она као така поставља све услове споменутом унапређењу и оснажењу њеном. По томе је то била задаћа и овога сабора.

Нашим читаоцима немамо потребе разлагати, шта се све разуме под општим појмом свестраног унапређења, јер је њима то познато. Они такође знају, да се ту разуме интелектуално, знанствено, материјално и морално унапређење народа у држави, а знају и сретва која то условљавају и којима се то постићи даје у што већој мери. Знају пак и то, да међу условима тим на првом месту у уставној држави, мора стајати уставна грађанска слобода.

Садањи сабор рекао је у почетку рада свога у својој атреси, да ће радити на свестраном унапређењу и оснажењу државе, и становници су то од њега с правом очекивали. Посао му је пак у толико олакшан био, што је стајао на темељу устава, у основима својим доста либералног. Сабор је на том темељу обећао, да ће услов свестраног унапређења, уставну слободу грађанску учврстити, и на истом темељу државу реформисати, уредити.

Нећемо ићи корак по корак ни овде за трогодишњим радом овог сабора, разгледајући колико је, шта је и како је урадио према своме обећању и потребама државним. Довољно ће и овде бити, само ако неке моменте његова деловања дотакнемо. Да видимо, како стојимо са уставном слободом, коју обећа овај сабор и влада да ће утврдити.

Кад погледамо на устав од 1848. угарски, видимо у њему као основну црту демократски дух. Репрезентативна система владе основана је на равноправности и једнакости грађана у држави, са обичним ограничењем, које постоји у уставним монархијама. Иначе је систем автономије од доле до горе свуда у склад доведен, од општине до владе, и ако нису баш свуда кроз цео организам одношаји једног органа према другоме, довољно јасно обележени и утврђени били. Под утврђењем уставне слободе, што сабор овај, као „реформатор,“ на своју заставу истаче, мислило се — а по природи ствари дручије не би ни могло бити — да ће сабор бар те не јасне одношаје регулисати, ако не пође корак даље и у самом ширењу слободе уставне. Али место тога, шта дочекасмо? Закон о жупанијама и слободним краљ. варошима, ког овај сабор донесе, као и онај о општинама, покосише автономно начело, ту основу уставности. Тиме се и чист демократски дух устава угарског уништи, и овај сабор под видом да „реформира“ потре устав од год. 1848. а с тим и уставној слободи удари нож у срце. И општине и жупаније помоћу посредни избора с једне, непосредни представника (вирилаца) с друге, а ограничењем автономног делокруга муниципија и општина, учини од самостални органа државни оруђа централизма и машице сваке владе. С тим отвори врата повреди и оне сенке автономије, коју је још оставила, кад год се влади прохте. Што се увукло претставништво капитала у државни живот сретством вирилаца, тим је положена плоча на гроб демократског принципа.

Тако је овај сабор „утврдио“ уставну слободу, и круну том свом делу хтео је метути изборним редом, око ког се започе криза, која се ево сврши разлазом сабора пре законитог рока; а као крст на ту круну дошао би закон о продужењу саборске периоде од три на пет година, да је било довољно времена, и кад неби левица с целом снагом устала да спречи. Да је довољно времена, ко зна шта би се одавде изродити могло, — но то не спада на ову ствар.

Видили смо дакле, да је овај сабор потро и ону слободу уставну, коју су грађани до сад уживали, и овај сабор је дакле о д у з е о још од државе онај први услов развијтку држављанском, место да му је још додао. Од реакционарни тенденција није се било бољему ни надати, а те су руководиле већину саборску.

Кад је овако поступио овај сабор са стожером слободног развијтка, са основним условом унапређења и оснажења државног, онда се лако даје замислити, какав му је могао бити рад у тој цељи и у појединим гранама државног организма, намењеног појединим сретствима целокупног унапређења. Како се постарао за просветно унапређење државе, видили смо зимус, приликом одређења буџета: просветни буџет показује најмање суме, а тек је општа просвета основ свестраном развијтку и унапређењу. Просвета је основ не само интелектуалном него и материјалном напредовању. Али је сабор вотирао грдне суме на војску, на бирократски апарат, на „булваре“ и улепшање Пеште; — за просвету је морала остати најмања свота, јер је то у очима данашњи државника мађарски, владе и овога сабора, последње, о чему држава има да се стара. Онако ћемо далеко и дотерати!...

Могли би наређати читав низ закона, које је овај сабор донео, а да ненађемо ни једног међу њима, који у себи садржи користи какве по становништво државе ове у опште. Закони су обично доношени с тежњом да користе или појединим класама становништва, или појединим дружинама а и самим појединцима, аристократији мађарској. То су нарочито они трговачког и комуникационог, саобраћајног значаја. Ко погледа на пруге жељезничке, сваки ће се уверити о истинитости овога што рекосмо.

Кад је овај сабор отворен, надали су се становници да ће он не само поставити боље услове за будућност, које би Угарску што пре увеле у ред благословених земаља, него се надало и самим моментаним олакшицама, јер су терети државни народ земљи пригнули. Али те се наде осујетише све до једне. Хрђаве године топе читаве провинције, сабор се овај задовољава с тим, да им се пошљу тричаве суме, с којима се неможе ни једном сеоцету помоћи; па и те суме влада ће задржавати до избора, или ако не, она ће их сад давати, али тако, да њима купује гласове, за Деакову странку. Гаднији појава ваљда нема под небом, од ових. Тај сабор, који је милијоне народног новца, као распикућа каква бацио на улепшање Пеште, тај сабор сад мисли да је потопљеним покрајинама поможено, што ће чланови левице накупити међу собом добровољни прилога хиљаду и пет стотина, а чланови деснице хиљаду и шест стотина, те у помоћ послати. То је горка иронија. Ту треба помагати милијонима одмах, обуставити све државне терете, и одмах се милијонима опет послужити да се за будуће предупреди навала слични невоља на народ. Ту су мало 800.000 ф. што Лоњаји мисли постепено иложити.

Ни близу нисмо потпуно нацртали слику овог сабора и његовог рада. Да буде потпуна, морали би још млого говорити. Морали би нацртати кичицом каквог Јакшића, слику породице у каквом селу доње Угарске, и то у зиму, или с јесени морали би претставити на њој, како у опалим чатрљама скапава од зиме, глади и голотиње цела породица заједно са изнемоглим живинчетом у разграђеној авлији; па онда како долази „ајнемер“ са војеном екзекуцијом, те последњи јастук вади испод главе жене, која лежи на самртној постељи а око ње јадају гладна промрзла и ожалошћена деца... Морали би насликати како се по испрованљиваним непролазним путовима заглибљују и скапавају ту људи заједно са својом стоком, тражећи начина, како да заслуже коју мраку да најпре зајазе државну хазну, па онда своје и себе да заране..... све би то морали изнети живим, верним бојама насликано овоме сабору пред очи при разласку његовоме, нек је за спомен свога славног деловања понесу чланови већине саборске домовима својим!

Но нашто да ми то износимо, кад је сабор ту слику у природи у животу, које затекао, које у том правцу попунио. Становници Угарске без разлике народности нису од овог сабора имали никакве користи; пре штете. Они дакле неће имати потребе да се брину на који ће начин боље овековечити успомену на њега, јер није заслужио. Ал кад бирачи пођу на биралишта, ма да ће у лето бити, нек се путем сете, како им је туда ићи зими и с јесени — пак ће знати, кога им ваља бирати! —н.

ИНТЕРПЕЛАТА

ДР. СТЕВ. ПАВЛОВИЋА МИНИСТРУ БОГОШТОВЉА И ПРОСВЕТЕ О САЗИВУ САБОРА ad hoc, НА УГАРСКОМ САБОРУ 1. (13.) АПРИЛА О. Г.

Штовани саборе! Бићу слободан управити интерпелату на г. министра богоштовља и просвете. Тиче се српског црквено-народног сабора. Нећу се упуштати у разлоге, једно због краткоће времена, а друго, што је та ствар позната из јавних листова, премда често у изопаченом облику. Ја ћу се потрудити, да право и фактично стање ствари и закону њену страну покажем, и да одвратим владу од проти-уставних корака, који би само злочест плод могли донети а воду натерати на воденицу абсолутизму, на срамоту и штету уставности. Интерпелата је ова:

„Како се види из оних изјава, које су учинили г. министарски председник гроф Лоњаји и министар др. Паулер депутацији, коју је изаслао стални одбор српског црквено-народног сабора ради журења саборских одлука и ради обавешћивања и које му је и интерпеланат члан био — влада као да намерава да распусти садашњи српски црквено-народни сабор, па да сазове нов, само ради избора митрополита по неком старом начину а под руковођењем кр. комесара.

С обзиром на то, да је и сам земаљски закон од г. 1868. у чл. IX. §. 7. *првоме*, дакле *садашњему* српском црквене-народном сабору назначио као први задатак: да ново уређење (устројство) сабора донесе; да је сабор овај свој задатак у толико свршио што је статут устројства и по други пут Њ. Величаству поднео, но да му се задатак донде не може за свршен сматрати, док се не потврди статут или бар оне наредбе, против којих никаква приговора нема и које би потоњем сабору служиле за темељ и становиште;

с обзиром на то, да сазив сабора ad hoc за избор митрополита нема никаквог ни законитог ни уобичајеног основа, него да су српски црквено-народни сабори били уједно и расправни и изборни, као и они од год. 1769. и 1790.

с обзиром на то, да влада, како разабиремо под старим начином бирања разумева то: да избор буде једногласан, иначе да Њ. Величаство има право наименовати једнога од оних, на које се гласало па ма да је и мање гласова имао;

с обзиром на то, да нема ни писаног нити уобичајеног закона, на коме би се тако право наименовања оснивало; да није познат још ни један случај, у ком би Њ. Величаство мањином биранога за митрополита изабрао био, него да су напротив у случају различитих гласова увек бивали потврђени избори већине;

с обзиром на то, да је српском народу још највише повластицом од 21. авг. 1690 г. право слободнога избора митрополита ујамчено, да је та повластица угарским законима од 1790. г. у XXIII. чл. потврђена, да је ово право као излив српске црквено-народне автономије чл. IX. од год. 1868. ујамчено, и да би већ по томе свако ограничење слободног избора престало баш да га је и било; да се на последку наименовање од мањине изабранога никако не може сложити ни са самим појмом слободног избора;

с обзиром на то, да већ по смислу IX. чланка закона од год. 1868. краљ. комесару нема места у српском црквено-народном сабору, него да је према садашњем стању ствари заменик митрополита позван, да руководи сабор;

с обзиром на то, да је против речене намере владе преко стотину, и то понајвећих српских општина свој глас подигло, и ограду код владе уложило, и да је на послетку и епархијска скупштина темишварске дијецезе, која замењује 128 општина, једногласно то исто учинила;

с обзиром на то, да је сва прилика да се нов сабор не би упуштао у избор митрополита без зајамчења: да ће избор бити прави избор а не наименовању изложен, да би дакле влада сазивом таквог сабора узалудан трошак проузроковала српском народу па можда и сукоб изазвала између сабора и народа;

с обзиром најпосле на то, да се одлуке сабора могу потврдити и без митрополита, као што је Њег. Величаство неке већ и потврдило, и да се свакојако одлуке сабора и саборског статута, који досадашњег синодалног права не додирају, могу и пре избора митрополита потврдити и остварити,

слободан сам г. министру богоштовља и просвете ставити ову

Интерпелату:

1. Је ли г. министар заиста намеран, да садашњи српски црквено-народни сабор распусти и нов сазове само за избор митрополита-патријара по неком старом начину и под руковођењем краљ. комесара?

2., ако је намеран, како се слаже распуштање сабора са IX. чл. зак. од 1868., и чим би оправдао такав свој поступак и којим правом може влада уопће распуштати црквено-народни орган, ако јој већина није повољна?

3. На ком закону оснива сазивање сабора ad hoc, само за бирање митрополита, и како се то у опће слаже са автономијом IX. чл. 1868. зак. ујамченом, да влада одређује предмете, који ће се расправљати, и ред, којим ће се ови на сабору предузимати?

4. Како мисли да се може сложити изашиљање краљ. комесара на то, да руководи сабор, са црквено-народном автономијом у IX. чл. 1868. год. ујамченом?

5. Разумева ли он под старим начином право Њег. Величаства, да једнога од бираних за српског митрополита наименује, ма и мање гласова имао, и ако, на ком писаном или уобичајеном закону оснива то право?

6. Прима ли г. министар у име владе одговорност за све трошкове, који би отуда узалуд могли произићи, и за последице сукоба, који би могао настати у српском народу на црквено-народном пољу?

7. Намерава ли г. министар при сваком стању ствари Њег. Величаству световати, да бар оне наредбе потврди, које се тичу устројства у ономе делу, против којега није приговорено, особито пак што се тиче избора митрополита“.

ДОПИСИ.

‡. **Пешта** 1. априла. Већ се са свим близу примакао „разлаз“ сабора, па је нестало и оног интереса за посматрача, ког беше у ово последње време тако у изобиљу. Важног се ови дана није ништа збило на сабору, јер се журе одсеци поједини, што но реч, на врат на нос, да посвршују оне ствари, које су им биле додељене, те да поднесу извештаје, који ће после у — архиву.

Али вредно је ипак да се која рекне о седници саборској од 29. марта. На дневном реду био је не престано још увод у законски предлог о изборном реду, но дебата није интересантна. Али је интересантна, и по Мађаре врло карактеристична појава тога дана био крајњи левичар *Танчић*.

Право људи кажу: „Нема освете без луда брата!“ Ова се пословица обистинила тога дана.

Мађари сви без разлике мрзе из основа Србе. Али наравно, према томе, колико је који паметан и политичан, више или мање таје и прикривају ту мржњу. Шта више, неки су толики државнички поглед на сам положај мађарског народа достигли, да су ту мржњу до корена сатрли, знајући да она носи у себи клицу пропасти мађарског народа, ако се буде култивирала. Томе се има приписати, што Ирањија и можда још који нигда не дадоше прилике, да се и на њима примети та црта.

Али у тој седници преузе „слепац Танчић улогу „лудог брата,“ да освети надутост мађарске госпоштине, која је повређена бајаги с тим, што јој Срби неће да признаду власт над собом.

Напред нека је речено ради оријентовања оних који не знају Танчића, да су се његови бирачи забунили, кад су га послали на сабор; његов је пут требао мало дуже да траје, кроз Будим па у брегове у једну лепу велику кућу, куд је и бив. професор карловачке гимназије В. П. летос одновосадске вароши послан. Тамо је место Танчићу а не у сабору. Иначе ко је тога дана у сабору слушао шта тај Танчић говори, и нехотице је морао помислити, дал није којим случајем дошао у споменуту кућу, а не у — сабор.

Дакле Танчић је том приликом бенетао, како је српски народ овакав и онакав, како је сабор српски у Карловци легло завере против интегритета државе (наравно само нека је страшно), како ту чак и руски уплив ради, како Милетић има на „постави у шеширу руског орла“.... како руске рубље играју улогу у српској опозицији, „што ће он све доказати,“ — премда држи да му сабор и на реч верује! (наравно ако му је Танчићева памет); даље: он предлаже, да се тај српски сабор укине, или кад се неможе укинути (о чему га онде неки суседи обавестише) онда да се одреди *двеста хиљада* форината на *штијоне*, који да опколе тај сабор кад се састане, те да пазе... (ваљда да из њега не изађе руска војска). Наравно сабор је сву ову будалаштину слушао, и на млогим члановима сабора могло се опазити, да им је мило, што имају у својој средини тако „лудог брата.“ А ово ћутање сабора показује баш, да је Мађарима мила ма како саката потвора на Србе, само нека се износи, и може се узети, да је Танчић овога пута био „језик мађара“ који је изнео оно што му на срцу лежи.

Дакле хтели би штијона, и дали би на то „двеста хиљада“ форината? О ала сте слатки! А зар их још немате доста, и зар толико грдну суму хоћете да им за награду употребити. Добро само кад поред толика дуга и толики животни потреба имате новаца још и на то. Или је можда сирома Танчић и овако *слеп* увидио, да неће више наћи луда, који би га послали у сабор, а и онако од саборски дневница неда се живити, пак је ваљда хтео ту себи места отворити? Ко ће дубину те политике прозрети?! —

Сутра дан, у четвртак 30. ов. м. говорили су још др. Св. Милетић и др. Максимовић у дебати о изборном реду, и тада је гласањем поименце примљен *увод* и тим дебата о њему завршена. Кад би саборске седнице трајале још коју годину, можда би овај изборни ред и постао законом, како је ствар потекла.

У ова два дана, који још остају, неће се настављати дебата о изборном реду: Ту ће се обавити друге ствари, као буџет саборски (што је већ свршено 30 ов. м.), извештаји, а данас ће се Лоњаји опростити са сабором, и с тим је фактично завршен сабор; формално ће пак бити „закључен“ у уторак 4. апр. и то у 12 сати, у краљевском двору у Будиму — престолном беседом.

А онда сваки себи, и удри агитуј за изборе у нов сабор, који ће се састати — као што се мисли — у почетку августа.

Бирачи сад нека отворе очи, да неби послали окате и слепе „слепце“ у сабор, јер ће им и саборске благодати бити — ћораве!

---

‡ **Пешта** 1. априла. Изгледало је, као да неће ове последње две три седнице саборске ни какве важности имати, отуда је у последњем допису, и говорено о њима оним тоном. Међу тим, ту смо се преварили у толико, што се не може одрећи важност интерпелацијама и одговорима министарским на исте, а тога је било и у седници од петка и суботе.

Пошто ће те сигурно донети у целој опширности бар интерпелације наши посланика, то ћемо овде само споменути, толико, да је Милетић интерпеловао у петак због вачког преског и казненог затвора, и због жељезнице кикиндско-панчевачке; Максимовић сутра дан због поротног суда у Новом Саду или ком другом српском месту за преске ствари, а Павловић због конгреса за избор митрополита. У тој седници од 1. апр. одговорио је и Лоњаји на интерпелацију Милетићеву због „лоњско-пољског“ газдовања раз — Бана Рауха, и на интерпелацију: Симоњијеву и Ирањијеву због распуста хрватског сабора.

Милетић случајно није био тада у седници, те није могао побијати одговор министров, али ће то као што чујемо, учинити у идућој седници.

Овом приликом морамо рећи, да је Лоњаји показао ремек у изигравању права интерпелације, што ће те из његовог одговора на исте, најлакше увидити.

= **Из Митровице.** — Знам да вам је упало јако у очи, што је наша црквена општина тек 25. марта о. г. усвојила представку новосадске општине на кр. уг. министра богочасти и наставе. Но овом закашњењу нико други није крив, до сам председник наше црквене општине, јер је потезао сазивање црквене скупштине докле је год. могао. Кад му се пак самом већ учинило, да је дуго, онда сазове скупштину у понедељак 20 марта о. г. дакле у радни дан и то до подне кад нити занатлија, нити трговац, што има отворену радњу, у скупштину доћи може. Скупштина се тај дан није могла држати, јер се беше из наведеног разлога мали број скупштинара састао; и тако испаде председнику план за руком, пошто је на то и имао да се тај дан скупштина не састане, да се може пред светом због одоцњења оправдати и на саме скупштинаре изговорити, да су ови дугом том отезању криви, почем неће у скупштину да дођу.

Они скупштинари, што се беху 20 марта о. г. скупили, навале на председника, да сазове по ново скупштину на благовести дакле 25 марта о. г. што овај и учини. — Кад је пак председник осетио, да ће ова скупштина бити многобројно посећена и да ће она једнодушно усвојити напомену представку, а он онда оде подпредседнику црквене општине ваљаном г. Паји Панаетовићу и умоли га, да у место њега на скупштини председава, но он на скупштину доћи неће. —

Редовна главна скупштина црквене општине држи се само по једанпут у години. На таквој се скупштини расправљају обично најважније ствари, што засецају у цркву и школу, те по томе она и има врло велику важност. Садашња главна скупштина била је пак у толико важнија, што јој је ваљало дићи свој глас у одбрану и спасење најсветијег народног права. Председник, који је поверењем до те части дошао, треба бар према скупштинарима то поверење да оправда тиме, што ће бар своје дужности да извршава. А да је председникова дужност бар у главним скупштинама председавати, и у скупштинама присутан бити, кад се ствари од велике важности и замашаја решавају, то ће ваљда сваки увидети. Наш председник пл. Милекић нехтеде доћи у скупштину, чиме је прво показао, да он врло слабо цени и уважава од скупштинара дано му поверење, а други, да му је врло мало до тога стало, шта се на скупштини за цркву и школу решава; но показао је његовим изостајањем и то, да му је или све једно, што мађарска влада смера уништити нашу автономију у цркви и школи, или да се боји, што ћемо својим редовним и законитим путем да бранимо своје од саме државе ујамчено право. Ако малоуважава поверење скупштинара и ако га се нетичу наше црквене и школске ствари, а он нетреба да носи више име и част председника. Ако се неслаже с тиме, што је у представци новосадске општине изведено, онда морамо рећи, да нам је врло жао, што имамо таквог човека на челу наше црквене општине, који неће, да дигне гласа у одбрану народног права и коме је по томе свеједно, или ми управљали с нашом црквом и школом или мађарска влада; врло нам је реко жао, јер ако он доиста тако мисли, онда је управо и смешно, да црквена општина што је са свим другог мнења таквог председника има. —

Ако пак председника ни једно ни друго руководило није, кад је казао да у скупштину доћи неће, него ако се бојао, — јер је онда само још ово могуће, — онда морамо наше велико чуђење изјавити, је незнамо чега се има човек бојати, кад оно ради, што му закон и савест незабрањује; и кад јер к томе у таквом независном положају, у ком је наш председник! —

Свакојако је врло неумесно, да он као председник наше црквене општине на редовну главну скупштину није дићи хтео; и ми засад г. га само јавно на његову председничку дужност опопомињемо, јер држимо, да у будуће тако велику непогрешку учинити неће! —

На председника се угледаше и наша четир свештеника, који овом приликом баш јасасам доказ дадеше, да је њима сасвим равнодушноно, шта наша црквена општина ради; само кад о они сваког 1. своју плаћу спусте у џеп а друго и их се нетиче. Изговор им беше вечерње. Ха! ха! то то је врло смешно; та неиду ни на службу. Лане ђ други дан ускрса пустише самог капелана да служи, а сад се људи провредили, морају на вечерње ће! — А кад би вам још казао, да је вечерње готово во било кад се скупштина отворила, како би се онда незнам ти наши свештеници изговарали?! —

Несмо имали срећу видети у скупскупштини председника и попове, али смо били висококом части удостојени, јер нам приседаваше у скукупштини царски повереник!

Међутим је наша црквена скупштштина усвојила представку новосадске обштине на кр кр. уг. министра богочасти и наставе и представкавку горњо-карловачке обштине на ц. кр. генералнупу команду у Загребу као нашу садашњу земаљску ну владу, и стоји свагда спремна подићи свој глас и п пружити подпору у обрану сваког нападаја на наша најсветија народна права, па ма то и без председседника и попова па и самог царског повереника а било! —

Ф. Испод Фрушке 27. марта. *(Из Изборне ситнице у Руми, и око Руме.)* Добро вас је в известио дописник из Руме у 37. бр. „Заставе,“ ; да је г. жупан наш под фирмом званичног прегледањна срезки области у Срем се упутио, јер су и сј срезки чиновници неке ствари по званијама за доолазак жупанов уређивали; али од тога није билоло ништа, већ је наш г. жупан закасао се у Срем попо трагу поджупановом, да кортешује око избора. а. У Руми је као што се чује, правијо визите некекима својима вернима, а осим ових и још некимаа, за које неби му ми јамчити могли, да ћеду му при изборима верни бити! Али тако је; утопљеник с се и за сламку вата, у очајничкој нади, да му и ова а живот спасти може; па ваљда се и наш г. жупан н у стању утопљеника налази, те му сигурна пропаст свакојако прети, ако при изборима по вољи господара својих улогу неизврши! — Он јамачно ввеђ зна, како у Срему стоји, кад му је чиновницимма у народу кредит тако пао, да ништа по срезови учинити кадри нису ни за себе, ни за њега, као господара свога! — Та ено г. поджупан Бранко службоово је у самом срезу Румском преко 20. година, па као старешина среза овога, и још као поджупан толико је у срезу овом поверења стекао, да јје лане о изборима са кандидацијом посланичком онако љуто насео! — Али што није лане у срезу код једнокрвне браће своје извести могао, то се сад нада, да ће у Руми, ди је већина Немаца, са успехом извести моћи; а незна јадан, да и овде кодд пријатеља своји Шваба још боље, и славније насести може, ако га само срећа послужи! —

Г. жупан за време бављења свога у Руми позвао је себи и чиновнике порезнога ууреда, те је и овима препоручио енергично кортешовање по Руми а особито по срезу, јер се може е бити нада, да ћеду ови, као укупљачи пореза саа бољим успехом кортешовати моћи него његови чиновници. — Из Руме није у Ириг ни ишао, јамачно зато, што тамо нема изгледа за кортешовањ.е, јер је планинац свестан, пак му нису дорасли овиии чиновници, ова бедна створења, да му свест његову помуте! Он је у место Ирига поврно се у Илок, да учествује лично у конференцији изборној вверног раба свога г. Ђуре Вуковића судца Илочког.г. —

Кад већ о ситницама изборним пишем, то ћу вам саопштити и једну тајну, која ретедак пример међусобне љубави, и искрености код владиних људи представља! Ево чујте! По радосном одлазку поджупановом из Руме, кад је у конфероенцији „код Сибцерке“ себи посланичко место за Руму осигурао, оду неке Швабе Румске старом Јанчову, досадањем посланику румском, и упитају г.га за савет, дали је то добро, што су они наумилии поджупана Бранка за посланика бирати. — Овај ккао пријатељ Бранков рекне им, да он то никако нерразуме, како они поджупана за посланика бирати могу, наводећи: „Раци румски већ бирају за себе Рацаа, а још ако и ви Швабе Раца бирали будете, онда ја неразумем, шта је то; та и поджупан је Рац; него ви бирајте човека из ваше средине, који ће вас заступати на сабору.“ — Ето г. Бранко!! то вам је доста, па да ове године у Руми горе наседнете, него лане у срезу румском!

Каошто се чује, противагитовање Јанчовљево дошло је својим путем до ушију г. жупана, а одатле и до самога банског намесника г. Вакановића, те је овај одма по жици г. Јанчову поручио, да ако се Јанчо тога посла неокане, син му ссе на судчији Иришкој ни за 24. сата скрасити неће! —

То нека је утјеха г. поджупану Браанку, да му Јанчо посо кварити неће! —

И то се са више страна поговара, даа је сад најмоћнији кортеш за г. Бранка кнез Румсски Шпилер. — Ми би му својски саветовали, да се е окане ђорава посла, и да се незавађа са Србимма, који га, као што се чује, у обште поштују! —— Та и он се у Срему настанио, па као верни сисин ове домовине треба и он са Србима заједно о око благостања њеног да ради! — Простим Немцима мора се и опростити, што се као прости људуди заваравати, и обмањивати дају; али кнез румски Шпилер врло добро разуме, шта је за домовину пробитачно, и корисно! —

Пописивање бирача одпочеће се у Руми у идући петак 12. априла р. — Изборна је комисија за Руму иста, која је и лане била; председник судац Младеновић, чланови: спаински провизор Берталан, и адвокат Стојадиновић. —

Изборна комисија за српски срез румски овако је састављена: председник судац Хаџић, чланови: Колар ђармат из Инђије, и кнез инђиски Шварц; а перовођа писар срезки Добровољни. —

Сад ми кажите, били се томе мого довити какав други жупан, који неби толико православан био, колико је православан наш г. жупан Кушевић! Овде се мора са „јок“ одговорити!

Та и сам састав те изборне комисије мора улити бирачима Србима неповерење спрам владиногa кандидата! —

Само тако г. жупане! па ће вам јамачно све по вољи, и по жељи испасти; те ће вам тако кредит и код владе, а и код народа скочити! —

С. Из Доњег Срема 1. априла. (*Изборне ситнице у Руми и око Руме*). У 39. бр. „Заставе“ читамо, како је наш православно-пресветли г. жупан код наименовања чланова за изборну депутацију среза румског једва прегорео Мађарона Антона ђармата; али ипак неверујемо, да му је срце за ђарматом баш препукло, пошто и међу самима Србима „ђармата“ има, који ће г. жупану исто тако верно служити, као и инђиски ђармат. — Ето у самом дичном и поносном срезу ердевичком излегла су се два на гласу ђармата, а то су: Алекса Бројић и Јован Грковић, члан депутације среза румског. — Срезке изборне депутације рад су свој започеле, и то са свом енергијом! — Кад би те депутације посао свој у смислу закона обављале, неби се нико на њин рад ни обзирао; али депутације те изборне неиду по општинама, да по закону дужност своју врше, већ им је поред тога главни задатак кортешовање, и то на незакон, и не дозвољен начин, пошто народ обмањују и буне. Тако бар — као што се чује ради изборна депутација зреза румског.

Председник депутације среза румског г. Хаџић овако је у једној општини народу говорио: „Цар је наш отац, а ми смо синови његови; лане смо послали на сабор оне синове, с којима отац наш цар неће да разговора; зато сад треба да пошљемо онакве синове, са којима ће отац наш разговарати хтети.“ — Кад су му људи казали да ћеду онако радити, како буде већина браће њине радила, рекне им: „ја знам, ви сад мене слушате, али ће замном доћи други, пак ће вам са свим противно говорити али ви неслушајте никога другог, и ако вам ко у обштину дође, а ви коље, па по њему!“ — Ето! тако депутација изборна обавља попис бирача! она учи народ, да коље на браћу своју диже! — Чујемо, да је народ те речи врло добро сватио, и утубио, па вели: нисмо знали, да је до коља дошло!!!

У другој једној општини говорио је исти председник: Људи! немојте слушати адвокате; та сво зло, и сву ту комемедију праве адвокати како на просветном тако и на политичном пољу; та они већ и на то иду, да нам цркву и веру поруше!!! Је ли то задатак изборне комисије? Је ли то законит и дозвољен начин кортешовања? Незовели се то свет бунити?

Дао бог, те су вогањци свеснији од чланова изборне депутације, те ће тако сва мука узалудна бити! —

Шта је по другима општинама било, још нисам дознао; али из наведенога можемо судити, како се депутација и по другим општинама понашала! —

У Руми — као што се чује — кортешује од Србаља за владиног кандидата Сима Милутиновић Тута, који му посао сигурно већи интерес доноси него продавање креча! — Кортешује такођер и Гавра Јанковић, бивши четник жупанијски, а сада полицај општине румске. — Човек се мора чудити Румљанима, да милосрђа спрам тако неблагодарног слуге имати могу, и да га у служби општинској трпе! —

Трећи је кортеш од Србаља Младен Младеновић, који, што веле наши, ни петка за душом нема, пак му ништа друго нефали, до једино то, да се на поље кортешовања баци! —

Али све су ово, као што чујемо, јалова кортешовања! —

Говори се, да се и кнез Румски Шпилер са свом енергијом на то поље бацио; а шта га је на то управо побудило, незна се. — Он шиље полицаја Гавру с куће на кућу код Немаца у том' послу, а и пандури општински па то се употребљују, које неби смело бити, јер општина неплаћа служитеље своје за кортешовање против народа, већ их плаћа, да општинску службу обављају. То би требало, да бар српско грађанство кнезу Шпилеру у брк каже, и да га на дужност његову опомене; а у будуће да отвори добро очи, коме ће поверење своје поклонити, и кога ће за поглавицу општине бирати!

За сад' оволико; а скорим јавићу вам се опет. —

НАШЕ СРЕМСКО СВЕШТЕНСТВО.

(Свршетак.)

Дали у таковоме делању те неколицине сремског свештенства буди какова и најмањега смисла лежи, нека изволи читајућа безпристрана публика изрећи.

Но на сваки начин желети би било а и време крајње је да се та неколицина сремског свештенства окане једном њиховога каљавога посла, који иде противу светли тежња и намера њихова духовног стада. И то зато да се окани, како би се постигло оно, што нам на нашем српском грбу пише. Јер само слогом можете јошт спасени бити, и доћи до цели, којој сваки свестан и честит Србин тежи.

Ово кад у речи стојећа неколицина сремског свештенства усвојила буде, престаће свака хрђава сенка падати на нас сремске свештенике, престаће се пречити пута бољој свештеничкој а и народној будућности, нестаће неслоге и неспоразумлења из међу нас свештенства, престаће се срамотити и у гробовима кости предака и предшаственика наши, а и што је по најважније, престаће се хрђавим примјером предходити духовној пастви нашој. Јер за сад доста хрђав примјер дајемо духовној пастви нашој, кад народ знаде нашу међусобну неслогу, доста је хрђав примјер и то, кад се свештенство на спрам народа свога неблагодарно показује, јер нас лепо, поштено и уредно по указу и по могућству наплаћује, а ми за њихове народње новце служимо туђина и војујемо са исти новци противу благородни и племенити народни начела. Немојмо губити из вида благостање народа нашег, за које нам неуморно радити ваља, макар нас и највећи жртава стало, дочем са благостањем пастве скопчано је и благостање свештенства, односно пастира. Пак немојмо ни то губити из вида браћо свештеници да у Срему живе православни душа 160 хиљада а нас свештеника имаде само 160, са чега се јасно види да није народ ту ради свештенства него да су свештеници постављени ради народа. Те је тако и сасвим логично да се мањина тако огромној већини поклони. И зато велим оканимо се терања свога себичнога интереса на штету толике наше друге браће, него пружиму српску братску руку један другоме и дјелајмо с дружеиим силама на народном напредку. — Бацимо се у руке онима, који су и словом и делом досад показали да нас трпе и желе у њиховоме колу, бацимо се велим онима у наручије братско, који су засведочили да нас свештенике љубе и да нас по заслузи достојно награђују. — Ја сам точно пратио рад последњих наших сабора, и незнам ни за једну седницу, у којој су народне вође (прваци) предлагали много свештеника а мало плате, него сваки и свагда је предлагао мало свештеника а добру наплату. Али на против познати вођа клерикалне странке у јавним седницама није ништа предлагао, него је по сокаку свагда за то био: за умножењем свештенства као што нам и брошура „Православље“ сама сведочи. А кад много свештеника, имаде по себи се разуме да им се велика плата одредити неможе. Народна странка нарочито мирски сталеж показао је наклоност свештенству у сабору сваком даном приликом, особито: у склапању дотације био је мирски сталеж са свим безпристрастан. Кад су се год у дотациони одбор чланови бирали, свагда је ту до две трећине свештенства бирано с налогом: радите како знате, што је можно и право, даће вам се. Сад и ако је какав гиксер у дотацији учињен — што мало имаде — то је криво само свештенство, јер није ништа радило. Једном био је овај случај: дотациони саборски одбор имао је за недељу дана свршити свој предлог о дотацији свештенства, у ком су скоро сами свештеници, по највише истина проте били, јер смо у први сабор саме проте бирали. Тај дотациони одбор није ништа четир дана радио у нади да ће он за дан за два своју задаћу свршити; када су тек пети дан одпочели свој рад и свршили за проте а почели за свештенике дотацију склапати, у тим је и време дошло да им се операт сабору преда. Сад у последњој седници ваљало им је на врат на нос радити. Метимо дакле руку на срце, пак признајмо да смо сами свему криви што је сабор 1865. дотацију мало сакату донео, зато је сабор 1870 и 1871 г. нешто поправио, а други будући сасвим достаточно доконати. Будимо дакле стрпељиви Geduld bringt Rosen“ вели немачка пословица. А међутим старајмо се да сватимо и уважимо позив наш свештенички на који смо посвећени, идимо по могућству своме на руку искреној народној браћи нашој и гледајмо да будемо прави и истини кажипут вернима нашима, у којима случајевима ћемо показати да смо достојни последователи наши предшаственика и врсни духовни пастири миле нам паствe наше.

У Крчедину 27. марта.

Аксентије Моловић
парох.

НОВИ САД 5. априла. Јуче је држао административни *одбор епархије бачке* своју седницу. Предсадавао је г. арх. Анђелић. Чланови беху; прота Захарић, парох стапарски Поповић, од световњака: Ђорђе Новић, др. Лаза Костић, адв. Николић из Сенте. Ј. Поповић из Титела, Катић из Чуруга, др. Полит као фишкал, а ђакон Николић као бележник консисторијални. Међу осталим предметима дошла је на ред и ствар арх. *Кипријана Стануловића* ради манастира *Ковиља*. Фишкал др. Полит учинио предлог, да се економски управитељ *Хајдин*, који је од *саборске* комисије у манастир био намештен, а кога је арх. Стануловић самовољно истерао, *одмах репонује*, а уједно истрага одреди ради они навода с којима арх. Стануловић свој поступак правда. Дебата о том трајала је преко два сахата. Г. арх.

Анђелић најживље је у њој учествовао. Напоследку буде већином гласова закључено, да се истрага поведе без предходне репозиције. Уз предлог фишкала беше само др. Лаза Костић. Адв. Николић био је са јуридичког гледишта такођер уз предлог фишкала, ал само ради мира приступио је већини. У комисију која ће истрагу водити одређени су: парох Чолић, др. Лаза Костић и као фишкал др. Полит. — Морамо похвалити ону господу, која из даљине при најхрђавијем путу нису жалили труда у ову одборску седницу доћи. („Народ.“)

— „Пресветли“ Кушевић — као што поуздано сазнасно — наредио је у Вуковару састанак бирачки лицем *на цвети*, да изаберу изборнике за место Вуковар. Тај дан узео је „пресветли“ за то, што је баш недељни вашар — те он рачуна, да ће Срби занатлије и други прометници отићи пре на вашар, нег на биралиште, те ће тако, мисли „господин“ Кушевић, са својом храбром четом од 40 бирача Немаца изабрати изборнике, багре Вакановића и кумп. Та срачунана наредба „пресветлога“ огорчила је обртнике у Вуковору, те се спремају сви до једног, да не буде на — пасију.

— Према вести, што је доноси „Народ“, као да је, због једновремени избора за средишње изборне одборе жупанијске, у изгледу одгода *бечкеречког збора* на Ђурђев-дан, можемо своје читаоце најпоузданије уверити, да од одгоде нема ништа, те да ће се збор сасвим јамачно и неопозивно састати у Бечкереку лицем *на Цвети*. Жупанијске одборнике опомињемо, да ће учинити за доста свом родољубљу, ако и који дан доцније дођу на састанак, јер ће збор свакојако *неколико дана* зборити.

— Г. др. Стеван Павловић, новосадски посланик на угарском сабору, вратио се амо и како чујемо даваће извештај о Ускрсу о саборском и своме раду.

— Сутра у суботу 8. априла даје *Ф. Клецер*, професор виолончелиста у новој позоришној дворани: Опроштајни концерат. У концерту ће суделовати српска народна позоришна дружина, госп. Хелвеј, управљач свирачког збора саборне цркве и г. Лудвиг Милде, управљач певачког збора. *Преглед*: 1. „Месечарка“. Фантазија за виолончело удешена, свираће Ф. Клецер. 2. а) „На мору“, б) „Путник“, песме од Шуберта, за хармонијум удесио и свира г. Хелвеј. 3. а) „Аве Марија“, мелодија од Шуберта; б) „Медитација“ од С. Баха, за виолончел, гласовир и хармонијум удесио Гуно, свираће Ф. Клецер, Милде и Хелвеј. 4. Мелодрам: „Песникова клетва“, од Уланда, музика од Вогрића, говориће г. Валерија Клецерова. 5. „Фантазија о Норми“, за гласовир и хармонијум, од г. Хелвеја, свираће г. Хелвеј и г. Л. Милде. 6. „Руске песме“, за виолончело, од Ф. Клецера, свираће Ф. Клецер. 7. „Хвала малених“, од Кастелија, говори г. В. Клецерова. 8. а) Мађарски напеви“; б) „Српске народне песме“ за виолончел удесио Ф. Клецер, свираће Ф. Клецер.

— Јавља нам се из Пеште, да је онамо стигао пароброд теретник „Срећко“ под управом Мите Форовића из Земуна за 4 дана са 4 повора (шлепа) натоварена до 25 хиљада цената. То је до сада нечувено у дунавском парном бродарству. — Дај боже, да се у ту српску лађу угледа и остала напредна снага народа, те да не буде више „поворка“ туђим „реморкерима“!

— Међу досадањим полажницима Стеве Поповића у вачкој му епитимији били су: др. Св. Милетић, др. Ст. Павловић и др. Н. Максимовић.

ТЕЛЕГРАМИ УРЕДН. „ЗАСТАВЕ“.

Ада 3. априла. Ађанска црквена општина једногласно закључила представку министарству послати и ограду против сабора ad hoc.

Земун 5. априла. Сабор ad hoc на преображење по законском изборном реду. Избор патријарха досадањим начином; евентуално радиће друге послове. Комесар биће наименован. Администратор патријаршије распушта постојећи сабор, сазива нов.

Тител 3. априла. Сурдучки попа Сечански буши у банатској крајини за адресу поверења Анђелићу, али без успеха; јер на потајно заказани збор у Фаркаждину дођоше само двојица. У осталом тим се само подрањује огорчење народа против ти људи и њиховог вође.

Умољени смо да овај телеграм у лист ставимо:

Нови Бечеј 31. марта. Мити Бранковићу сенатору у Мокрин. — Ја као рођен брат, и Илија брат од ујака питамо те у име наше и наши једномишљеника: Како си могао на епархијалној скупштини у Темишвару против онога начела подићи се, које си с нами заједно толико година неговао? Ми те позивамо јавно да се оправдаш“. Стефан Бранковић, Илија Пандуровић, из Врањева

Вршац 5. априла. Ново устројено друштво „Раденик“ изабрало је др. Милетића у данашњој седници једногласно за почасног члана.

НОВИЈЕ.

„Пестер Лојд“ има телеграм из Београда, да су Турци убили једног српског официра на српској земљи. Незнају се још поближи узроци, ал је та ствар прилично (!) узбунила свет.

Српско народно позориште.

Недељни ред представа у Новоме Саду.

У петак 7. априла први пут: **„Локот.“** Шаљива игра у 1 радњи с певањем, по енглеском Б. Л. — Пре тога: **„Да је мени лећи па умрети.“** Лакрдија у 1 радњи с песмама, по немачком за српску позорницу удесио С. Рајковић. — А у почетку: **„Пркос.“** Шаљива игра у 1 радњи од Р. Бенедикса, за српску позорницу с певањем удесио др. Ј. Андрејевић, музика од А. Максимовић. — Г. **Ј. Племенчић** члан народног позоришта у Београду у сва три комада као гост.

У недељу 9 априла први пут: **„Мамица.“** Шаљива игра у 3 рездела, од Е. Сиглигетије. посрбљено. (Овај је комад добио од мађарске академије текелину награду од 100 дуката.)

У уторак 11 априла: **„Поштењаци.“** Шаљива игра у 4 чина, од Баријера и Капанда, превео А. Хаџића, — Г, **Ј. Племенчић** члан народног позоришта као гост.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

(Шипуша и друга). **Сисак**, 14. априла 1872. Пшеница није ове недеље пролазила и промет је на 3500 вагана смањен остао. Данас бележимо:

Бечаиску и потиску најфинију 84—86 *ft.* 6 ф. 80 н.

Потиску 82—86 *ft.* 6 ф. 35—40 н.

Панчевачку 79—86 *ft.* 5 ф. 70—75 н.

Кукуруза почетком недеље у угодном мнењу, остало је ипак у умереном пазару, јербо је здраве робе помањкавало. На свршетку седмице охладнило је добро мнење услед чега су и цене за 5 н. натраг тргле. Разпачано је до 5000 вагана и вреди данас: Прима нова кукуруза 4 ф. 30—35 н а средња 3 ф. 90—4 ф. 10 н. на 86 *ft.*

Јечам је и ове недеље на миру остао, него се чини, као да ће се слабије врсте почети тражити, с тога се надамо, да ће мо доидуће седмице живахнији пазар обавити. Пиварска се роба држи 68—70 *ft.* 3 ф. а лагане 62—70 *ft.* 2 ф. 65—70 н.

Зоб има умерен однос, те једва одржава. Банацка је по 3 ф. 35—40 н. а босанска у транзито по 2 ф 95 н. до 3 ф. бечки центи.

Воде су најбоље за бродење.

Време угодно.

Пешта 4. априла. Трговина са пшеницом била је врло слаба, млинари слабо куповаше, промет се ограничио на 10.000 мерова у 5—10 н. јефтиније по мерову. У свима другим врстама била је врло слаба радња, цене осташе непромењене. Бележимо ове цене:

Пшеница потијска 85½ *ft.* 7 ф. 35 н. 84½ *ft.* 7 ф. 30 н. Све три месеца на причек.

Узанц-пшеница за пролеће 6 ф. 70 н.

Узанц-раж 78 *ft.* за пролеће 3 ф. 75 н.

Узанц-кунуруз за мај, јуни 3 ф. 95 н., до 3 ф. 97½ нов.

Узанц-зоб за пролеће 1 ф. 90 н.

КУРЗ ОД 5. АПРИЛА.

Сребро — — — — — — — — — — — —	108.50
Дукати — — — — — — — — — — — —	5.30

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на фискалско место код епархијске управе горњо-карловачке, с којим је скопчана дужност, означена у чл. XXXIV. „уређења епархија,“ са годишњом платом од 300 ф. а. вр.

Конкуренти нека поднесу своје инструиране молбениде председништву епархијске управе горњо-карловачке за један месец дана, рачунајући од дана првога уврсћења овога стечаја у новинама.

Из седнице епархијске скупштине горњо-карловачке, држане у Плашком 28. и сљед. октобра 1871.

Лукијан Николајевић,
3—3 епископ горњо-карловачки.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на бележничко место код епархиске управе горњо-карловачке, с којим је скопчана дужност означена у чл. XXXIV. „уређења епархија“ са годишњом платом од 600. ф. а. вр.

Конкуренти нека поднесу своје инструиране молбенице председништву епархиске управе горњо-карловачке за један месец дана, рачунајући од дана првог уврсћења овога стечаја у новинама.

Из седнице епархиске скупштине горњо-карловачке, држана у Плашком 28. и сљед. октобра 1871.

Лукијан Николајевић,
3—3 епископ горњо-карловачки.

ОГЛАС.

Матица Србска издаваће локалитете у својој кући у Новом Саду на пијаци 17. (29.) априла т. г. у 3 сата после подне на лицу места путем јавне лицитације.

За издавање има:

1. Локал, кога сад има трговина С. Вајса.
2. Дућан, кога држи сад А. Франкл.
3. Локал, који држи сад А. Бузек.
4. Локал, ког је имо Л. Јеремић „код сокола“.
5. Један велики стан у I. спрату.
6. Други мањи стан у I. спрату.
7. Побочне просторије.

Обширно означење локалитета и лицитациони услови могу се видити у звању касе Матице Српске.

У Новоме Саду 2. априла 1872.

Јован Бошковић тајник. — **Др. Ј. Субботић** председник.
1—3

ОБЈАВА.

Општина Ст. Бечејска путем оферта који ће се 20 априла (2. маја) отворити, а до 18. (30.) априла до увече долазити, изда је 660.000 цигаља, и 3600 центи креча доброг квалитета ономе, који најмање иште. Подузимаћели дужни су 10% пишманлук положити а с тим и довољно сигурности показати. Сваки свој оферт нека изволи упутити председнику црквене општине код кога се и условија видити могу.

Мита Зорић с., р., перовођа. — **Ђорђе Јовановић** с., р., председник.
788—1—3

ОГЛАС.

Општина госпођинчачка даваће на јавној лицитацији 18. (30). априла о. г. 700—800 ланаца своје ритске земље на више година под аренду. Услови за лицитацију могу се дознати у општинској писарни.

У Госпођинци 3. априла 1872.

П. Поповић с. р. бележник. — **Новак Локин** с. р. кнез.
789—1—2

МОЛИМ ДА СЕ НЕПРЕВИДИ.

ТРГОВИНА ЗА МУШКУ ПОТРЕБУ

М. Р. СТОЈКОВИЋА

У НОВОМЕ САДУ, У КУЋИ УДОВЕ РАКИЛЕ ЂОРЂЕВИЋ, ПРЕКО ПУТА ЛЕБАРСКОГ СОКАКА.

има увек најновији и најфинији мушки шешира, најбољи мушки ципела, бели и шарени кошуља, гаћа, марама за џеп, чарапа, поша, рукавица, кишо- и сунцобрана, штапова, новчаника, табакера, четака за све потребе. Лепи лулица, цигаре-шпицлова, перореза и све друге ствари за мушке потребе, и то све у најбољем и најфинијем еспапу.

Сваки код мене купљени шешир и ципелу примам на оправу. 761—7

Част ми је до знања Вам ставити да сам поред мога овде у месту од 14 година већ постојећег агентурског и комисионог посла отворио и једну

„БАНКАРСКУ И МЕЊАЧКУ РАДЊУ.“

Уз свестрано познанство моје, које и ван државе наше имадем, надам се да ћу са обзиром на довољна новчана средства којим располажем и познату тачност моју моћи и у овом огранку поверење које ми се дало буде у истој мери оправдати, као што сам то досад свагда показао.

Ја ћу се поред ове радње придржавати у главном куповања и продавања свиколиких врста државних, банкарских и индустријалних папира, даље куповања и продавања

ЗЛАТНИ И СРЕБРНИ НОВАЦА,

а уз то ћу примати у обште и све налоге који се тичу пештанске, бечке и иностране берзе.

Лозове ћу такође сваке врсте на основу постојеће дневне вредности (Tagescours) по најумеренијој цени продавати, а осим тога састављаћу од истих и друштвене игре на оброке по испитаном и најбољем начину.

Надајући се најбољем успеху остајем Вам препоручен

У Новоме Саду у априлу 1872.

с особитим поштовањем
2—3 **АЛЕКС. АДАМОВИЋ.**

БАНКАРСКИ И МЕЊАРСКИ ЗАВОД.

Д. КОДА

У НОВОМЕ САДУ,

препоручује се за **куповање и продавање:**

СВАКОВРСНИХ ДРЖАВНИХ ПАПИРА,

НАШИХ и СТРАНИХ ЛОЗОВА,

ЗЛАТНОГ и СРЕБРНОГ НОВЦА,

као и за извршење

КОМИСИОНИХ НАЛОГА

И ЗА ИНКАСОВАЊЕ ДОСПЕЛИХ ПОТРАЖИВАЊА и ОДРЕЗАКА (COUPONS).

Осим тога обратиће банкарски и мењарски завод Д. Кода **особиту пажњу на**

ПРОДАВАЊЕ ЛОЗОВА НА ОБРОКЕ.

Овај тако згодан начин за набављање оригиналних лозова на оброке, што је у новије доба уведен, нашао је признања на све стране и надалеко се распростро, по што олакшава свакоме, да може што себи уштедити на овај начин, а да може и срећу своју основати случајем, што се у том послу тако често догађа.

Ова нада као и та пријатна околност, да се може доћи до лепе главнице плаћањем на мале оброке, побуђује штедњу, те се тако олако набавља лоз, који би на једанпут тешко било набавити.

Налози се извршују неотложно. 3—3

Прегледање лозова да ли су извучени или не, **извршује се бадава.**

Подписани дајем „чарду“ на једну и на више година под аренду.

787—2—3 **ЈЕФТА ЗРНИЋ.**

КАРЛО МАЈЕР

САЏИЈА У НОВОМ САДУ

У ФУТОШКОЈ УЛИЦИ БР. 835. У ВЛАСТИТОЈ КУЋИ

има свагда стовариште готових црквених сатова сваке врсте, разне величине и по најновијој конструкцији, са избијањем на фртаље и сахате, са четир гвоздене плоче за бројеве, црно лаковане, и беле римске бројеве, са позлаћеним казаљкама, и другим нужним честицама.

Цена сатовима ова је:

Један сат са	10″	точкова	500 ф.
„ „ „	11″	„	600 „
„ „ „	12″	„	700 „
„ „ „	13″	„	800 „

За добар и солидан посао јамчи се за годину дана. 768—3—3

ОГЛАС.

Подписато друштво овим учтиво јавља да је кречарску радњу отворило у кући госпође Шилићке у тако званом „Ану“ и да је у стању највећу количину креча у свако доба подмирити. Уједно чинимо позорним поштоване муштерије, да једна цента креча од правог писканског камена кошта 2 фор. а. вр. и да те врсте креч једна цента даје три и по центе угашена, што од сремског камена једна цента даје само две центе угашена. С поштовањем

786—1—3. **Прво сапунџијско друштво.**

ФАБРИКА БИЛИЈАРА И КЕОВА.

КАРЛА ХАЛКОРТА

Matzleinsdorferstrasse 5, Wien.

која од 1848. постоји и најбољи реноме ужива, препоручује своје огромно стовариште најизврстнијих билијара и кеова на продају. Цене су необично ниске, јер ће се кућа, у којој је фабрика из нова зидати. Моје чувене кеове дајем распродаваоцима по најнижу цену. 3—6

Зубни лекар Кон

ИЗ БЕЧА,

дошао је у Нови Сад, и лечи ће од овога дана зубобољу и друге болести у устима.

Гостиона код Јелисавете бр. 22. (4—6

Властник, издаватељ и одговоран уредник др. Свет. Милетић.

Српска народна задружна штампарија.